

KAHRAMAN AYŞEGÜL MÜ
YOKSA POLİS Mİ?

Yine şaştık

İstanbul Mali Şube Müdürü Salih Güngör'ün büyük başarısı olarak sunulan Ayşegül Tecimer Operasyonu "beklenen sonucu" vermedi. Sorun neydi? Gerçekten bir sorun var mıydı? Polisin çalışma tarzının "doğru olmadığı" yolunda yapılan yorumlar doğru noktaları açığa çıkarabildi mi? Konu irdelendiğinde görülüyor ki, aslında yanlış olan Tecimer'in tutuklanmasını beklemektir. Peki ama o zaman bunca kıyamet niye koptu?

Saynur ÇETİNER

Salih Güngör... İstanbul Emniyeti'nin genç ve dinamik Mali Şube Müdürü geçtiğimiz günler boyunca ekranların ve gazete sayfalarının tartışılmaz yıldızıydı. Kamuoyunun Engin Civan skandalı sırasında yakından tanıma fırsatı bulduğu Güngör yine iş başındaydı. Daha önce Halil Bezmen'e ait sanat eserlerinin yurtdışına çıkarılmasının engellenmesi sırasında da sorguya alınan ve serbest bırakılan Ayşegül Tecimer, bu kez Salih Güngör'ün hismından kurtulamamıştı. Tecimer hakkında kuşku ve ihbarları değerlendiren Mali Şu-

be harekete geçmiş, Sadullah Paşa yalısına kadar uzanan incelikli bir operasyonla "Ayşegül Tecimer kısıvrak yakalanmıştı."

Tecimer'in gözaltına alınışı bu kez "artık kurtulamaz" yorumlarıyla karşılanıyor, çekirgenin kaç kere sıçrayabileceği hatırlatılıyor, Ayşegül'ün faka bastığı iddia ediliyor. Hafta sonunu "Ayşegül'ün Hayatı ve Aşkları" dizilerini okuyarak geçirmeyi bekleyen Türk kamuoyunu ise, cumartesi gazetelerinin iç sayfa manşetlerinde bir sürpriz bekliyordu, "Ayşegül Serbest" di...

Ayşegül Tecimer'in Üsküdar 2. Asliye Ceza Mahkemesi hakiminin kararı ile tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakılması,

onu demir parmaklıklar arkasında görmeye hazırlananlar için gerçekten sürprizdi. Tahliye kararının yarattığı "hayal kırıklığı" alevli bir tartışmayı da gündeme getiriyordu, tabii çok sayıda "soru işaretini" de... Ayşegül Tecimer, suçsuzsa neden yakalanmıştı, suçluyorsa neden serbest bırakılmıştı? Polisin çalışma sisteminde bir yanlışlık mı vardı? Yoksa polis ya da savcılar yasaları bilmiyor muydu? En özel anılarına kadar gazete sayfalarına "konu" olan Ayşegül Tecimer ise, bunca kıyamet arasında gözden kaybolup, yaşamını düzenlemeye çalışıyordu. Bu kez sessiz kalmak için gösterdiği özen dikkat çekiciydi.

Konuşmama özenini gösteren sadece Ayşegül Tecimer değildi. Sadullah Paşa ya-lısında yürütülen operasyonun "eksik ve ye-tersiz olduğu" eleştirilerine hedef olan Salih Güngör de tahliye kararından sonra basına demeç vermekten kaçınır olmuştu. Oysa operasyonun ilk günlerinde gösterdiği açık tavrını sürdürebilseydi belki de tartışmalar bu denli alevlenmeyecekti.

"Tecimer suçsuz sayılmaz" "Polis araştırması eksiksizdi. Benim 'şu eksik kal-mış, tamamlansın' diyebileceğim hiçbir noktası yok. Dosyada bulunanlardan fazla bir tek belge dahi istemeye gerek görmüyo-rum. Polis soruşturmasının eksik bırakıldığı ya da yanlış adımlar atıldığı yolunda basında çıkan yazıları anlamam mümkün değil. Ne-reden öğrenmişler, kime sormuşlar ve bilgi almışlar. Bu yazılar nasıl yazılıyor bilemiyo-rum."

Üsküdar Adliyesi Cumhuriyet Savcısı Erkal Alpding böyle konuşuyor. Mali Şu-

herkesin ihtiyacı olur. Ayşegül Tecimer da-vası henüz açılmadı, şu anda hangi savcının ilgileneceği belli değil. Eğer dosya benim önüme gelirse gelişmeleri göreceğim, gerek-li açıklamalar o zaman yapılacaktır."

Sorun yasanın yorumlanmasında...

Aslında, konuyla ilgili çevrelerde polisin operasyon sırasında görevini doğru bir bi-çimde yaptığı yolunda görüş birliği var. İs-tanbul Emniyeti'nin ve Mali Şube dedektif-lerinin "kendine özgü" yöntemlerinin "tarz farklılığı" taşıdığı kabul edilse de operasyon genel olarak "başarılı" bulunuyor. Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık Daire Başkanı Tuncay Yılmaz polisin, Polis Vazife ve Se-lahiyetleri Yasası çerçevesinde çalıştığını hatırlatarak şöyle konuşuyor:

"Ayşegül Tecimer operasyonunda sorun 2863 sayılı yasanın yorumlanmasındaki farklılıklardan kaynaklanıyor. Polis kendi çalışma alanında görevini yapıyor. Ama tari-hi eserler konusunda uzman olan kişilerin bi-

"Her yasadışı olan hukuk dışı değil"

Marmara Üniversitesi Hukuk Fa-kültesi Öğretim Üyesi Profesör Feri-dun Yenisey, Tecimer olayının yargı-ya intikal ettiğini bu nedenle olay üzerinde konuşmanın yanlış olduğunu belirterek, genel uygulamalar hakkındaki görüşlerini şöyle açıkladı:

"Polis soruşturmalarında gizli ajan ya da özel görevli kullanımını içeren açık hükümler yok. Kaçakçılık Kanu-nu'nun 2. Maddesindeki düzenleme-de "Kimlik gizli tutulabilir" ibaresi var. Bu henüz yeni bir düzenleme. Polisin uyguladığı bazı yöntemlerin yasal düzenlemeleri dünyada da yeni yeni ortaya çıkmaya başladı. Bizde hazırlık soruşturması tamamen savcı-nın yetki alanındadır. Savcı ile polisin içiçe çalışması gerekir. Yakın zama-na kadar Türkiye'de polisin kimlik sorma yetkisi yoktu. 1985'te çıkan kanunla polise bu yetki verildi. Ama daha önce de polis kimlik soruyordu. Sorması gerekiyordu. Buna hukuk dışı denemez. Yasal düzenleme ol-masa da hukuk dışı değildir. O zama-na kadar yasal düzenleme yoktu ama polisin kimlik sormasını yasaklayan bir yasa da sözkonusu değildi. Bir dü-zenleme yetersizliği vardı. Polis yön-temlerinin hakimlerin takdir yetkisini etkilemesi beklenmez. Hakimlerin geniş takdir yetkisi vardır. Hukukta Vicdani Delil Sistemi olarak adlandı-rılan bir kavram vardır. Hakim hukuk kurallarını ve dosya dışındaki faktör-leri de dikkate alarak, vicdanına göre takdir yetkisini kullanır."

le farklı yorumlar yapabildiği durumda, po-lisin yapabileceği fazla bir şey yok. Son ope-rasyonda polis kendi bilgi ve tecrübesi dahi-linde yapabileceğini gerçekleştirdi. Önemli olan Mali Şube'nin bir ihbar ya da bir şüphe-yi değerlendirerek olayın üstüne gitmesidir. Polisin çalışmasında kendi çalışma ilkeleri açısından bir eksiklik yoktur."

Emniyet Genel Müdürlüğü İnterpol Dai-re Başkanı Vehbi Dalda ve Polis Akademisi Başkanı Hasan Yücesan ise, olayı basından izlediklerini belirterek, "Eğer polisin eksik bıraktığı hususlar varsa adli makamlar bunu görür ve tamamlanmasını ister" görüşünde

kaldık!...

be'den adliyeye getirilen Ayşegül Tecimer'i dört saat süreyle sorgulayan Alpding sözleri-ni, "Tecimer'in serbest bırakılması suçsuz olduğu anlamına gelmez, polisin eksik çalış-tığı anlamı ise hiç çıkarılamaz" diye sürdü-rüyor.

Yaptığı sorgu sonucunda Tecimer'i suç-lu bulan ve "tutuklanmasını" isteyen Alp-ding'e göre, "Tahliye kararı" duruşmayı yü-rüten hakimnin takdiri ile alınmış bir karar. CMUK uyarınca, yedi yıldan az ceza gerek-tiren ve ağır ceza kapsamının dışında kalan durumlarda, hakim takdir yetkisini tahliye yönünde kullanabiliyor. Erkal Alpding, CMUK gerçeğinin gözardı edilerek tartış-manın yanlış bir mecraya döküldüğüne dik-kat çekiyor. "CMUK gereği silahla yakala-nan kişiler için bile tahliye kararı verilebildi-ğini" belirten Alpding sözlerini şöyle ta-mamlıyor:

"Bu olayda Ayşegül Tecimer'in kişiliği rol oynadı ya da oynamadı diyemem. Bu ha-kimin kararıdır. Ama bence kim olsaydı tah-liye olabilirdi, zaten oldu da. Çukurcumalı antikacılar da tahliye oldu. Bu tip olaylarda basının adliye ve polise yüklenmesi yanlış-tır, bu kurumlar yıpratılmamalıdır. Bir gün

hem fikirler. "Polisin görevleri bitip zanlı, adli makamlara teslim edildiğinde ilgili yasal devreye girer" diyen Vehbi Dalda şöyle diyor:

"Yasalar bazı olaylarda tahliye imkanı veriyor. Ancak tahliye kararının verilmiş olması kişinin aklandığı anlamına gelmez. Bu olayda da böyledir. Kişi tahliye edilmiş olmasına rağmen tutuksuz yargılanır ve eğer mahkumiyet cezası alırsa tutuklanarak cezaevine konulur. Bunlar kanunlar çerçevesinde gerçekleşir."

Hava deliği neredeydi? Evet, Salih Güngör'ün her türlü söylentiye pekiştiren kutum tavrına karşın, açıkça, "Tecimer olayında polisin yanlış şudur" diyebilmek pek kolay görünmüyor. "Ayşegül Tecimer'in tarihi eser ticareti yaptığı yolunda kuvvetli kuşku-ları olan ve bir satış ihbarı alan" polis durumu değerlendiriyor ve bir plan yapıyor. İstanbul Emniyet Müdürü Necdet Menzir'in basına yaptığı açıklamaya göre "Pilot brövesi" olan ve çok iyi İngilizce bilen bir "arkadaş" alıcı olarak Tecimer'in karşısına çıkartılıyor. Uzun pazarlıklar sonucunda alıcı durumundaki polisle Ayşegül Tecimer anlaşılıyor ve satışa çıkarılan "tarihi çeşme başı"nın satışı gerçekleşiyor. Daha önce seri numaraları alınan dolarlar Tecimer'in kasasına giriyor. Sonra da işin en heyecanlı yanına sıra geliyor ve Türk polisi yakalıyor. Görevli polis, kimliğini çıkararak, Tecimer'e gözaltına alındığını bildiriyor.

İşte bütün kıyamet bu olayın polis kamelelarıyla görüntülenip Ayşegül Tecimer'in Salih Güngör'ün karşısına bir kez daha çıkarılmasıyla koptu. İlk gün, olayın sarhoşluğu

Salih Güngör sessizliğini koruyor.

ile polisin başarısını yere göğe koyamayanlar ikinci günden itibaren, "Gizli ajan kullanmak yasal mıydı?" ya da "Operasyon erken bitirildi, satış işlemi tamamlanmalıydı" gibi görüşleri dile getirmeye başladılar.

Ayşegül Tecimer'in bu kez yargıç tarafından tutuklanacağı bekleniyordu. Bu beklentinin yüksek olmasında Salih Güngör'ün, "Her şeyi düşündük, hava deliği bırakmadık, Tecimer'in kurtulması mümkün değil" şeklindeki demeçlerinin de büyük etkisi vardı kuşkusuz. Kamuoyunda böyle bir hava yaratılırken Güngör'ün kendi de Tecimer'in tutuklanacağına yürekte inanıyor muydu bilemiyoruz. Ama sonradan büründüğü sessizlik gözönüne alınarak "Güngör'ün hesaplarında bir yanlışlık olduğu kesindi" gibi yorumların yapılmasını da yadırgamamak gerekiyor.

Kuvvetli bir kuşku ya da ihbar sonucunda geliştirilen polis operasyonlarında bütün

dünyada kullanılan bazı yöntemler var. Bu yöntemlerin pek çoğu dünyanın birçok ülkesinde "yasal düzenlemeler dışında" uygulanıyor. Ancak konunun uzmanları tarafından yapılan değerlendirmelere göre bu yöntemleri "hukuk dışı" saymak da olası değil.

Bazı polisiye yöntemler. "Suçu engellemek ve devleti korumakla görevli olan güvenlik güçlerinin dünyanın her tarafında bulunduğu bazı yöntemler vardır" diyen Marmara Üniversitesi Öğretim Üyesi Profesör Feridun Yenisey'e göre, "Bu yöntemlerin kullanılması olağan, ancak bu noktada, devletin yetkilerinin açıklanması, netleşmesi ve belirlenmesi" önemli. Bu yöntemlerin uygulanış tarzıyla ilgili olarak, kişi hak ve özgürlüklerinin korunması amacıyla kanuni düzenlemeler yapılması gerektiğine dair görüşler olduğunu belirten Yenisey, sözlerini şöyle sürdürüyor: "Ancak devlet bu suçları izlemek ve çözümlemek zorundadır. Eğer bu düzenleme eksiklikleri gerekçe gösterilerek polisin gerekli araştırmaları yapmaması yoluna gidilirse devlet zayıflar. Doğrusu yetkilerin düzenlenmesidir. Ama bu, 'yetki kullanılmaz' anlamına gelmez." Batı ülkelerinde de hukukçular arasında tartışma konusu olan "bazı polisiye yöntemler" in yasal düzenlemeler altına alınmasının tarihi henüz çok yeni. Polisin bu yöntemleri kullanabilmesi, olayın ve kullanılacak yöntemin niteliğine göre, savcı ya da yargıçların izni ile mümkün. Türkiye'de ise, sadece bazı durumlarda "polisin kimlik bildirimi yapmabileceği" yasal düzenlemeyle belirlenmiş. Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık Daire Başkanı Tuncay Yılmaz, bunun için de savcılık izninin her zaman gerekli bulunmadığını söylüyor. Anlaşılan o ki, Profesör Yenisey'in söylediği gibi devletin yetkileri netleşmedikçe ve belirlenmedikçe, yasal düzenlemeler bir an evvel yapılmadığı sürece bu türden tartışmaların arkası kesilmeyecek.

Evet, polisin yöntemleri Türkiye'de ilk kez tartışılmıyor. Bugüne kadar daha çok "yargısız infazlar"la gündeme gelen polisin çalışma tarzı, şimdi çok daha farklı bir boyutuyla önümüzde. Ayşegül Tecimer'in davası henüz başlamadı, yani suçluluğu kesinlik kazanmadı. Ama daha gözaltına alınırken ona "Siz de bu memleketi soyanlardansınız" dendi. Bu sözler, kimilerine göre bir tür yargısız infaz örneği olarak hafızalara kazındı. Şimdi yanıt bekleyen tek soru şu: "Eğer Tecimer beraat ederse, koparılan bunca kıyametle ne kazanmış olacağız? Kısaca, fakasasan kim olacak?"

"Polis ajan provokatörlük yapmadı"

Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık Daire Başkanı Tuncay Yılmaz görüşlerini şöyle açıkladı:

"Suçluların yakalanmasında ajan provokatör kullanılmasını hukuk sistemi engelliyor. Bütün dünyanın hukuk sistemleri ajan provokatör kullanılmasına karşıdır. Oysa bu olayda ajan provokatör kullanımı zaten yok. Yani görevli, şüpheli kişiyi suça azmettiren bir davranış içinde değil. Polis bir tarihi eser satışının olacağını haber alıyor ve buna göre bir çalışmaya girerek satışı açığa çıkarıyor. Satışı düzenleyen, satışa azmettiren polis değil. Görevli zaten varolan satıcının karşısına alıcı olarak çıkıyor. Bu aydınlatma taktiğidir. Bu tip görevlerde savcılık bilgisi şart değildir.

Tecimer olayında organize suç görülüyor. Tek başına tarihi eser ticareti yapıyor. Bazı polisiye yöntemlerin sadece organize suçlarda kullanılması gibi bir şey yok. Ferdi bir olayın menfaat mukabili yapıldığını ortaya çıkarmak için de özel yöntemler kullanılır. Tecimer olayında diğer ferdi suçlara benzer bir görünüm var. Polis ticaretin yapıldığını biliyor ama ticaret gizli yapılıyor, açığa çıkarılması gerekiyor. Eğer olayı kendi haline bırakırsanız bir ömür geçmesi gerekir. O zaman açığa çıkaracak taktiklere başvurmamak gerekir. "Satıcının karşısına alıcı gibi çıkmak" gibi. Bu olayda farklı bağlantılar çıksaydı, taktikler değişir, başka yöntemler uygulanırdı."